

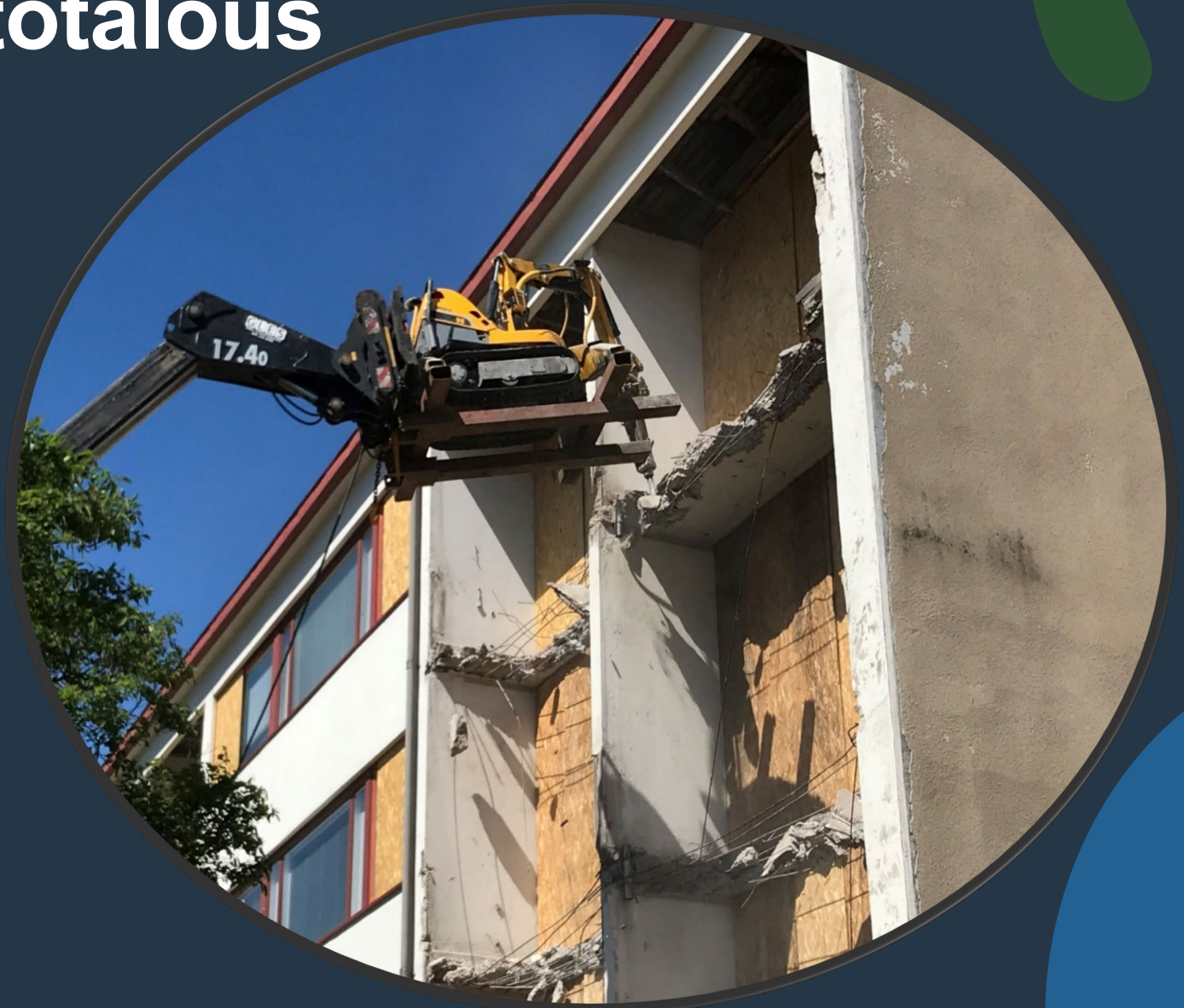
Vähähiilisyys ja kiertotalous rakentamislaisissa – säädosvalmistelun tilannekatsaus

Mikko Koskela

Hallitussihteeri, ympäristöministeriö

Finnsementin Valutalkoot

8.2.2024

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Rakentamislaki ja hallitusohjelma

- Uusi rakentamislaki hyväksyttiin 1.3.2023 ja se tulee voimaan 1.1.2025
- Sisältää uudet olennaiset tekniset vaatimukset rakennuksen vähähiilisyydelle ja elinkaariominaisuuksille.
- Hallitus on päättänyt korjata säädettyä rakentamislakia ennen sen voimaatuloa niin, että hallinnollinen taakka kevenee, byrokratia vähenee, valitusoikeus selkeytyy sekä päävastuullisen toteuttajan vastuu täsmentyy. Määritellään lakiin rakennuslupien käsittelyaikatakuu. Digitalisoidaan kaavoitus- ja lupaprosessit.

Rakentamislain muutosesitys lausunnoilla 5.3.2024 asti

Rakennusten vähähiilisyttä ja elinkaariominaisuuksia säänteleviin pykäliin valmistellaan muutoksia, joiden tarkoituksena on keventää hallinnollista taakkaa kunnissa ja rakentajilta.

➤ Ilmastaselvitystä ja materiaaliselostetta ei vaadita pientaloilta eikä laajamittaisissa korjauksissa. Selvitys laaditaan vain niille uusille rakennuksille, joita raja-arvovaatimukset koskevat:

- 1) rivitalo;
- 2) asuinkerrostalo;
- 3) toimistorakennus, terveyskeskus;
- 4) liikerakennus, tavaratalo, kauppakeskus, myymälärakennus, myymälähalli, teatteri, ooppera-, konsertti- ja kongressitalo, elokuvateatteri, kirjasto, arkisto, museo, taidegalleria, näyttelyhalli;
- 5) majoitusliikerakennus, hotelli, asuntola, palvelutalo, vanhainkoti, hoitolaitos;
- 6) opetusrakennus ja päiväkot;
- 7) liikuntahalli; sekä
- 8) sairaala.

➤ Jos rakennustyön aikana poiketaan suunnitelmasta, on ilmastaselvitys päivitettävä.

➤ Pääpiirustustasoinen materiaaliseloste laaditaan rakennuksille, joita koskee raja-arvovaatimus.

HO ja seurantaryhmä

- Seurantaryhmä keskustelee rakentamislain nojalla valmistelussa olevista asetuseronnoksista ja kommentoi niitä. Ryhmä antaa ehdotuksia siitä, miten rakentamisen sääntelyä ja hallinnollista taakkaa voidaan keventää ja byrokratiaa vähentää pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaisesti.
- *”Hallituksen tavoite on sujuvoittaa sääntelyä ja purkaa normeja. Toivon seurantaryhmältä konkreettisia ehdotuksia siitä, kuinka voimme toteuttaa tätä tavoitetta parhaiten rakentamisen sääntelyssä”,* sanoo ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen.

[YMtiedote 1.11.2023](#)

50 %

maapallon raaka-
aineista käytetään
rakentamiseen

40 %

energiasta
käytetään
rakennuksissa

1/3

kasvihuonekaasu-
päästöistä syntyy
rakennetusta
ympäristöstä

Uusi rakentamislaki (751/2023) tukee kiertotaloutta

VÄHÄHIILINEN RAKENTAMINEN

- Rakennusten hiilijalanjälkilaskenta tukee kiertotaloustuotteita (pienempi hiilijalanjälki)

RAKENNUKSEN ELINKAARIOMINAISUUDET

- Rakennusten pitkäikäisyys, muunneltavuus, korjattavuus, purettavuus ja siirrettävyys lisäävät rakennuksen ja sen osien käyttöikää
- Rakennuksen materiaaliseloste tehostaa materiaalivirtojen seuranta

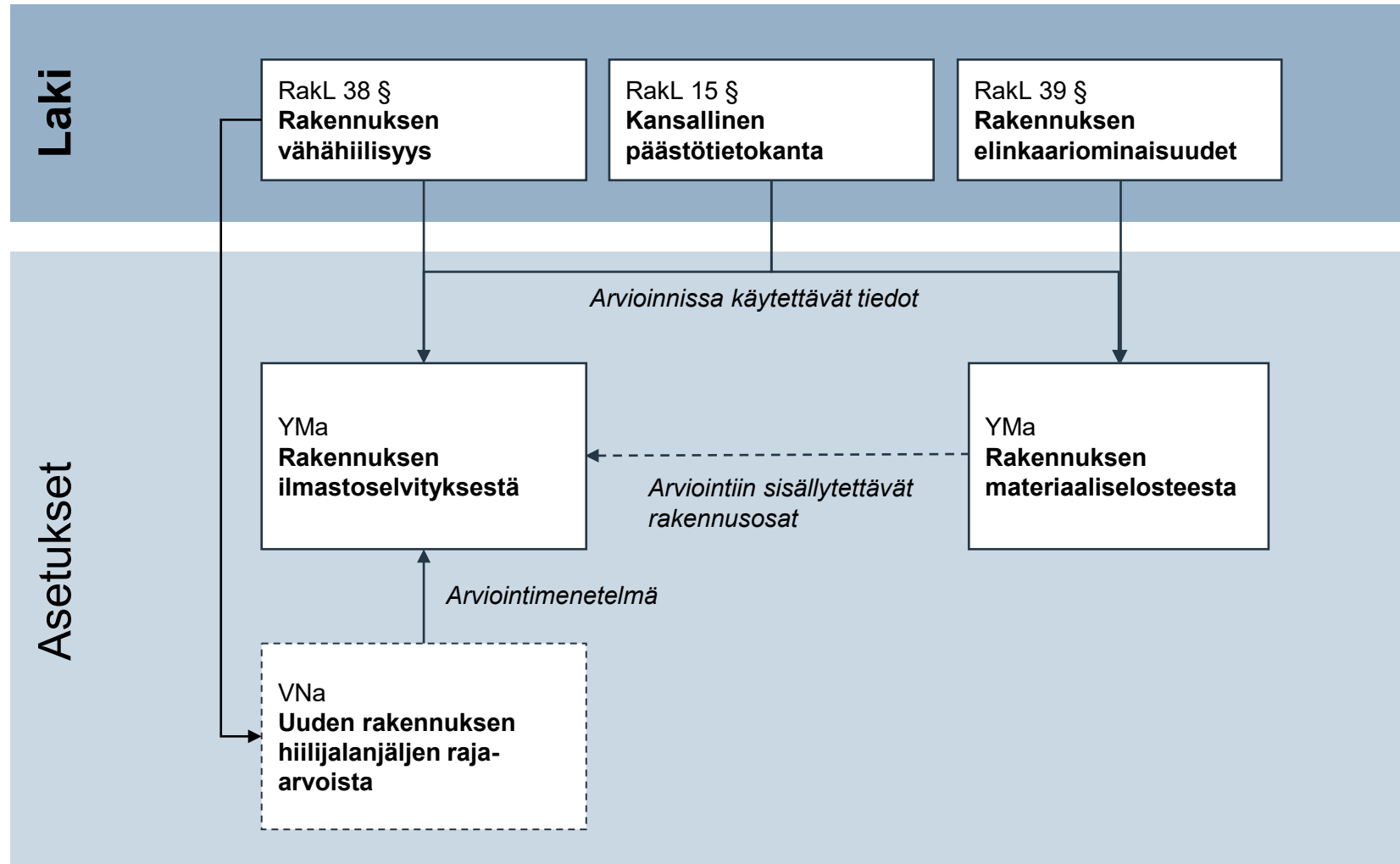
PURKUMATERIAALI- JA RAKENNUSJÄTESELVITYS

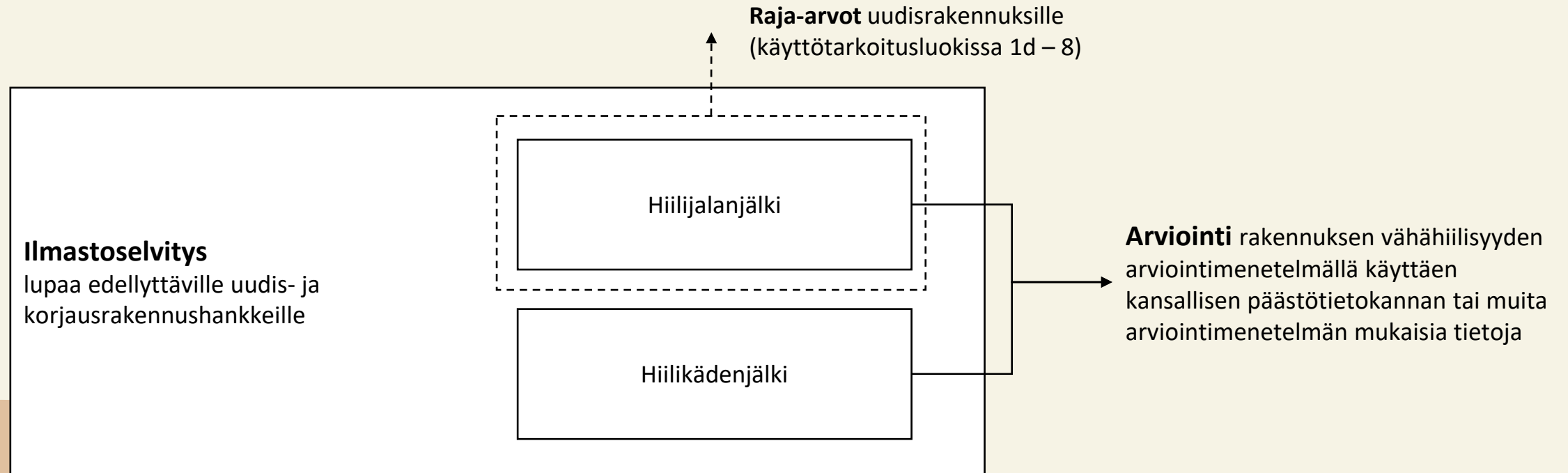
- Selvitys edistää purkumateriaalien ja rakennusjätteen laadukasta hyödyntämistä
- Tehostaa rakennus- ja purkujätehuollon ohjausta

Liityntä rakentamislakiin

Ilmastaselvitys

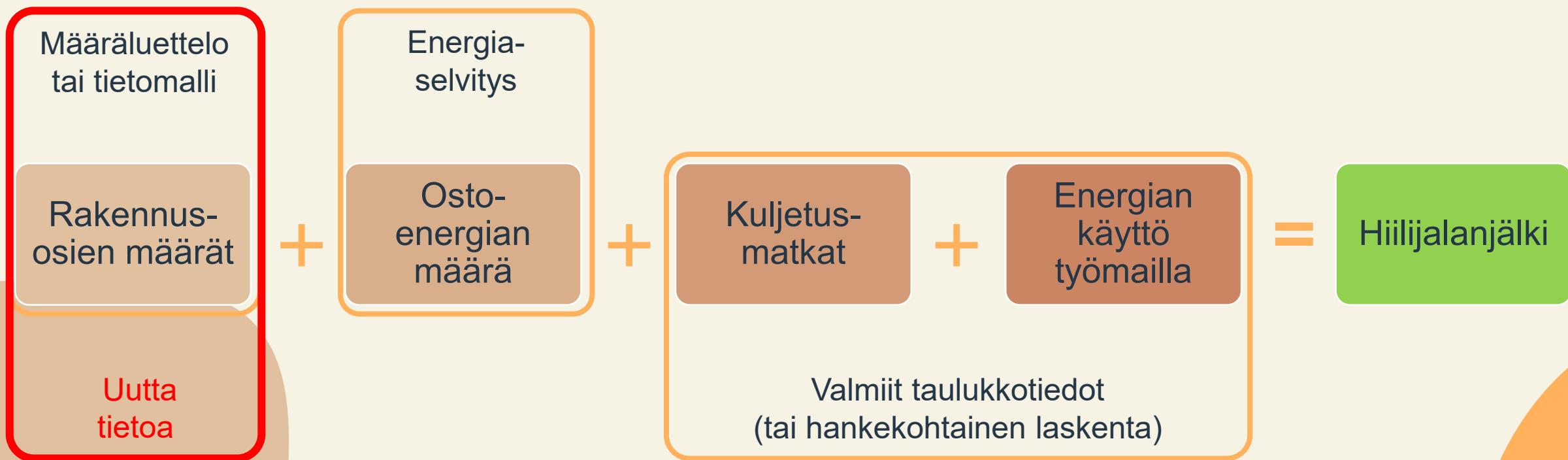
Hiilijalanjälki: kielteiset ilmasto-vaikutukset, jotka syntyvät hankkeen seurauksena. Esim. energian ja materiaalien käytöstä aiheutuvat kasvihuonekaasut.

Hiilikädenjälki: myönteiset ilmasto-vaikutukset, joita ei syntyisi ilman hanketta. Esim. tuotteiden kierrätyksen hyödyt, hiilivarastot, ylijäävä uusiutuva energia. Tarkastellaan todellisia säästöjä (absoluuttinen kädenjälki)!

Mitä tietoja hiilijalanjäljen laskentaan tarvitaan?

Materiaaliseloste

Voidaan hyödyntää kansallista päästötietokantaa!

	<i>Rakennus</i>	<i>Rakennuspaikka</i>	
Alueosat	–	<ul style="list-style-type: none"> - Maaosat - Tuennat - Päällysteet - Alueen rakenteet 	<ul style="list-style-type: none"> - Raivaukset, kaivannot ja kanaalit - Alueen varusteet - Tuotteiden pakkaukset - Uuden rakennuksen tieltä purettavat rakenteet tai rakennukset - Muu kasvillisuus, maaperä ja vesistö
Rakennusosat	<ul style="list-style-type: none"> - Alapohjat - Runko - Julkisivut, ovet ja ikkunat - Ulkotasot ja parvekkeet - Kattorakenteet 	<ul style="list-style-type: none"> - Perustukset 	<ul style="list-style-type: none"> - Tuotteisiin kuulumattomat erilliset naulat, ruuvit, liimat, tiivisteet, saumaukset ja muut kiinnikkeet - Savunpoistorakenteet - Tuotteiden pakkaukset
Tilaosat	<ul style="list-style-type: none"> - Jako-osat (väliseinät, ovet, portaat) - Tilapinnat (lattiat, sisäkatot, seinät) pintakäsittelyineen - Tilavarusteet (kiintokalusteet, keittiölaitteet) - Hormit ja tulisijat - Tilaelementit (mm. kylpyhuonemuodut) 		<ul style="list-style-type: none"> - Listat ja kulmavahvikkeet - Kaiteet - Tilaopasteet - Tuotteisiin kuulumattomat erilliset naulat, ruuvit, liimat, tiivisteet, saumaukset ja muut kiinnikkeet - Tuotteiden pakkaukset
Talotekniikka	<ul style="list-style-type: none"> - Lämmitysjärjestelmän pääosat - Vesi- ja viemärijärjestelmän pääosat - Ilmastointijärjestelmän pääosat - Jäähdytysjärjestelmän pääosat - Sprinklerijärjestelmän pääosat - Sähköjärjestelmän pääosat - Hissit ja liukuportaat 	Rakennuksen ulkopuolella sijaitsevat talotekniikan osat, jotka eivät palvele rakennusta vaan rakennuspaikkaa (esim. aluevalaistus tai ulkokatosten sähköjärjestelmä)	<ul style="list-style-type: none"> - Tietotekniset järjestelmät - Taloautomaation järjestelmät - Varavirtajärjestelmät - Erilliset koneet ja laitteet - Tuotteiden ja laitteiden pakkaukset

Soveltamisalaksi sama kuin energiatodistuksessa

Selvitykset tarvittaisiin, hiilijalanjäljen raja-arvoa ei saisi ylittää

- 112 Rivitalot
- 12 Kerrostalot
- 3 Liikerakennukset
- 4 Toimistorakennukset
- 6 Hoitoalan rakennukset
- 7 Kokoonumisrakennukset (pl jäähallit, uimahallit, uskonnolliset)
- 8 Opetusrakennukset

Selvitykset tarvittaisiin, mutta raja-arvoja ei sovellettaisi

- 110 Pientalot
- 111 Paritalot
- 210 Ympärivuotiset vapaa-ajan rakennukset
- 5 Liikenteen rakennukset (pl katokset ja huoltorak.)
- 740 Jäähallit
- 741 Uimahallit
- 12 Varastorakennukset (pl lämmittämättömät tai katokset)
- 13 Pelastustoimen rakennukset
- Laajamittaisesti korjattavat lupaa vaativat rakennukset, joiden energiatehokkuutta on parannettava

Ei selvityksiä tai raja-arvoja

- 211 Osavuotiset vapaa-ajanrakennukset
- 512 Ammatillisen kaluston huoltorakennukset
- 514 Kulkuneuvojen katokset
- 52 Tieto- ja viestintätekniikan rakennukset
- 73 Uskonnollisten yhteisöjen rakennukset
- 9 Teollisuuden ja kaivannaistoiminnan rakennukset
- 10 Energianhuoltorakennukset
- 11 Yhdyskuntatekniikan rakennukset
- 1210 Lämmittämättömät varastot
- 1215 Varastokatokset
- 1311 Väestönsuojat
- 14 Maatalousrakennukset ja eläinsuojat
- 19 Muut rakennukset
- Väliaikaiset rakennukset
- Alle 50 m² rakennukset
- Suojellut rakennukset
- Erilliset rakenteet

Yleiset soveltamisperiaatteet:

Jos rakennukselle tarvitaan energiaselvitys, sille tarvittaisiin myös ilmastaselvitys ja materiaaliseloste

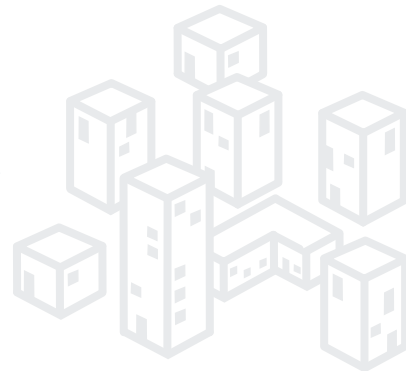
Hiilijalanjäljen raja-arvojen asettaminen

Arviointitapa

YM:n asetus
ilmasto-
selvityksestä

Kansallinen
päästötietokanta
CO2data.fi

Riittävä otos erilaisia
rakennustyyppejä

Muuttujien
huomiointi
esimerkiksi

Korkeus

Perustukset

Julkisivut

Käyttö-
tarkoitukset

Kaava-
vaatimukset

Siirrettävyys

Muunneltavuus

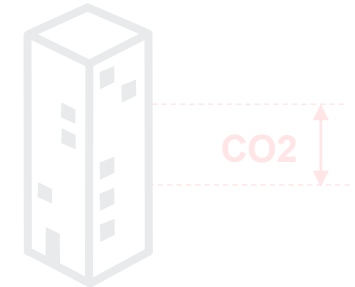
Skenaariot

Hankevaihe

Laskenta-
ohjelmat

Arvioijat

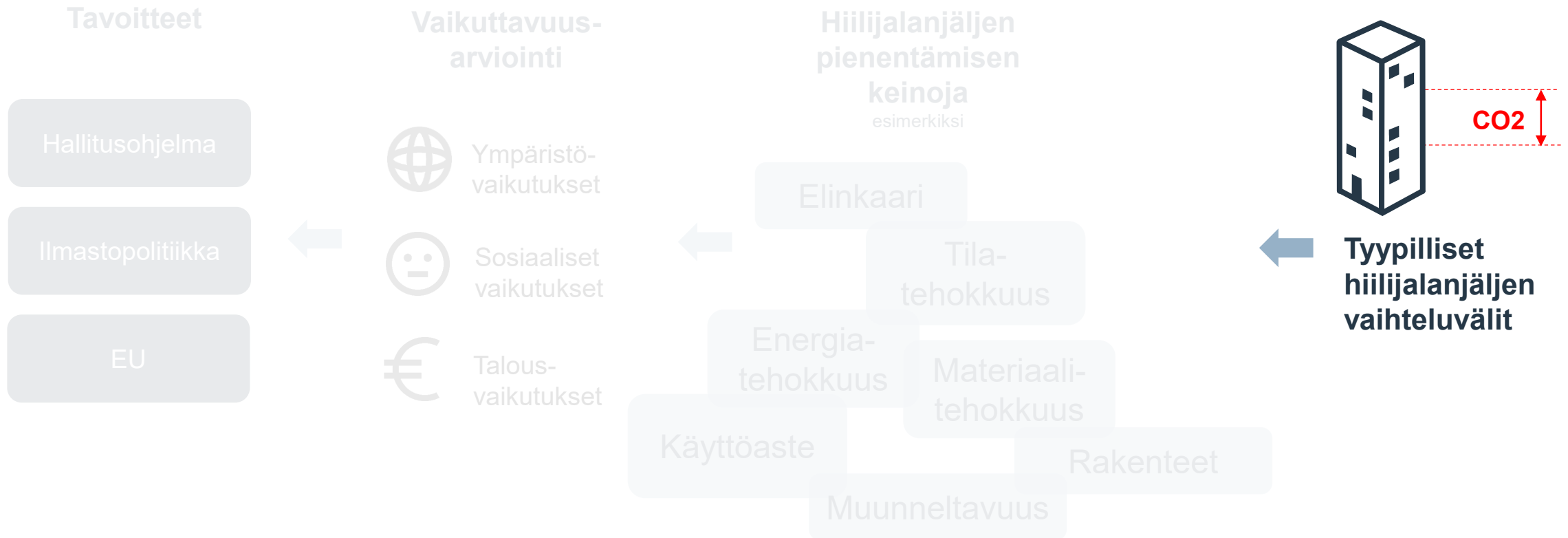
Tietomallit

Tyypilliset
hiilijalanjäljen
vaihteluvälit

Hiilijalanjäljen raja-arvojen asettaminen

Uusi rakennusten energiatehokkuusdirektiivi

- Kolmikantaneuvotteluissa sopu joulukuussa 2023. Parlamentin teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunta (ITRE) äänesti ehdotuksen puolesta tammikuussa 2024.
- Direktiivi odottaa nyt Euroopan parlamentin ja Euroopan neuvoston lopullista hyväksyntää, mikä todennäköisesti tapahtuu kevään 2024 aikana.
- Suomen lainsäädännössä muutoksia on odotettavissa rakentamislakiin/asetuksiin, sillä **jäsenvaltioiden on varmistettava, että GWP/hiihijalanjälki lasketaan** direktiivin liitteen III mukaisesti ja ilmoitetaan rakennuksen energiatehokkuustodistuksessa:
  - 1 päivästä tammikuuta 2028 alkaen kaikkien sellaisten uusien rakennusten osalta, joiden hyötypinta-ala on yli 1 000 m²;
  - 1 päivästä tammikuuta 2030 alkaen kaikkien uusien rakennusten osalta.
  - Delegoidulla säädöksellä kehys kansalliselle arvioinnille, joka olisi otettava kansallisessa arviointimenetelmässä huomioon. Valmistuminen viimeistään 2025 lopussa.
  - Jäsenvaltioiden on viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2027 julkaistava ja annettava komissiolle tiedoksi **etenemissuunnitelma, jossa esitetään yksityiskohtaisesti, miten kaikkien uusien rakennusten kumulatiivista elinkaarenaikaista lämmitysvaikutuspotentiaalia koskevat raja-arvot otetaan käyttöön.**

RakL 39 §

Rakennuksen elinkaariominaisuudet

Rakentamishankkeeseen ryhtyvän on huolehdittava, että rakennus suunnitellaan ja rakennetaan sen käyttötarkoituksen edellyttämällä tavalla elinkaariominaisuuksiltaan ekologiseksi sekä tavoitteelliselta tekniseltä käyttöiältään pitkäikäiseksi. Erityisesti huomiota on kiinnitettävä pohjarakenteiden ja kantavien rakenteiden kestävyys- sekä rakennuksen ja sen tilojen, rakennusosien sekä teknisten järjestelmien käyttöikä, käytettävyyden, huollettavuuden, muunneltavuuden ja korjattavuuden sekä rakennusosien purettavuuden ja uudelleenkäytettävyyden.

Rakentamishankkeeseen ryhtyvän on huolehdittava, että uudelle tai rakentamislupaa edellyttävälle laajamittaisesti korjattavalle rakennukselle laaditaan materiaaliseloste, joka sisältää koneluettavassa muodossa tiedot rakentamisessa käytetyistä materiaaleista ja tuotteista. Materiaaliselostetta ei tarvitse laatia, jos kyseessä on sellainen uusi rakennus, jota ei 37 §:n mukaan ole suunniteltava ja rakennettava lähes nollaenergiarakennukseksi, eikä korjattavalle erillispientalolle tai laajamittaisesti korjattavalle rakennukselle, jonka energiatehokkuutta ei ole mainitun pykälän mukaan parannettava korjaustyön yhteydessä. Rakentamisessa käytettävät materiaalit ja tuotteet on luetteloitava rakennettaessa tai korjattaessa rakennusta.

Ympäristöministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä: 1) rakennuksen tavoitteellisesta teknisestä käyttöiästä, muunneltavuudesta, huollettavuudesta ja korjattavuudesta sekä rakennusosien purettavuudesta; 2) rakennuksen materiaaliselosteen laatimisesta ja sisällöstä ja selosteen säilyttämisestä sekä rakennusmateriaalien ja -tuotteiden luetteloinnista ja luettelon säilyttämisestä.

Rakennuksen elinkaariominaisuudet -julkaisu

Tavoitteena rakennuksen ja sen osien pitkäikäisyyden edistäminen

Rakennuksen elinkaariominaisuudet -asiantuntijaryhmä

**Käsitteet ja
määritelmät**

VI/-22

Arviointikriteerit

XI/-22

Ohjausvälineet

II/-23

Harri Hakaste, YM

Matti Kuittinen YM

Tarja Häkkinen, Suomen ympäristökeskus Syke

Jyrki Tarpio, Tampereen yliopisto

Kimmo Lylykangas Tallinnan teknillinen yliopisto

Jukka Lahdensivu, Ramboll/Tampereen yliopisto (rakennetekniikka)

Tuomas Suur-Uski Sweco (talotekniikka)

Ella Lahtinen GBC Finland (sidosryhmäyhteistyö)

Muunneltavuus ja monikäyttöisyys, Sini Saarimaa, Rakennustieto + tmk

Rakentamislaki

16 § Purkumateriaali- ja rakennusjätteselvitys

Hyväksytty keväällä 2023

Voimaan 1.1.2025

Asetus purkumateriaali- ja rakennusjätteselvityksestä

Purkumateriaali- ja rakennusjätetietojärjestelmä

**Kuulemistilaisuus + palautekysely touko-kesä -23
Lausuntokierros päättynyt 6.2
Voimaan 1.1.2025**

**Määrittelyvaihe syksy-23
Valmis v. 2024 lopussa**

RakL 16 § Purkumateriaali- ja rakennusjätteselvitys

Rakentamishankkeeseen ryhtyvän on hakiessaan rakentamis- tai purkamislupaa tai tehdessään purkamisilmoituksen esitettävä purkumateriaali- ja rakennusjätteselvitys, josta on käytävä ilmi arviot rakennus- tai purkuhankkeessa syntyvien purkumateriaalien määrästä.

Selvitystä ei kuitenkaan edellytetä hankkeissa, joissa purkumateriaalien määrä on vähäinen. Sellaisessa uuden rakennuksen rakentamishankkeessa, johon ei sisälly purkamista, on ilmoitettava arvio ainoastaan rakennuspaikalta pois kuljetettavan maa- ja kiviaineksen määrästä.

Purkumateriaali- ja rakennusjätteselvitys on päivitettävä rakennus- tai purkuhankkeen valmistuttua siten, että siitä käyvät ilmi tiedot rakennuspaikalta pois kuljetettujen rakennus- ja purkujätteiden määrästä, toimituspaikoista ja käsittelystä. Myös uuden rakennuksen rakentamishankkeen selvitykseen on lisättävä tiedot syntyneistä rakennusjätteistä. Rakennus- ja purkujätteen erilliskeräysvelvollisuudesta säädetään jätelain (646/2011) 15 §:ssä ja sen nojalla annetuissa säännöksissä.

Rakentamishankkeeseen ryhtyvän on huolehdittava, että purkumateriaali- ja rakennusjätteselvityksessä edellytetyt tiedot ilmoitetaan Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämään tietokantaan.

Ympäristöministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä purkumateriaali- ja rakennusjätteselvityksen sisällöstä, laadinnasta ja tietojen ilmoittamisesta.

Purkumateriaali- ja rakennusjätteselvitys

Tavoitteet

- Purkumateriaalien kiertotalouden tukeminen kysynnän ja tarjonnan kohtaamista edistämällä
- Rakennus- ja purkujätetilastojen laadun parantaminen
- Rakennus- ja purkujätteisiin liittyvän viranomaisohjauksen kehittäminen
- Maamassakoordinoinnin edellytysten parantaminen
- Purkumateriaaleihin liittyvän tiedon yhdenmukaistaminen ja käytön tehostaminen digitalisaation avulla

Selvitys tehdään kahdessa vaiheessa

1. Rakennus- tai purkamisluvan haku tai purkamisilmoituksen teko

Purkumateriaalit

Määrät materiaalijakeiden mukaisesti

Uudelleen-
käytettävät
rakennusosat

Vaaralliset aineet

Maa- ja kiviainekset

(tontilta pois kuljetettavat)

Jaoteltuna pilaantuneisiin/
pilaantumattomiin sekä pilaantumattomat
laadun mukaan (ehdotus)

*Tietojen
päivittäminen*

2. Luvan tai ilmoituksen lopputarkastusvaihe

Rakennus- ja purkujätteet

Määrät, toimituspaikka ja
käsittely

Uudelleen-
käytetyt
rakennus-
osat

Vaaralliset jätteet

Pilaantuneet maa- ja kiviainekset

Toimituspaikka ja
käsittely

Pilaantumattomat
maa- ja kiviainekset

Purkumateriaalit (ehdotus)

Rakentamis- tai purkamisluvan hakemisen tai purkamisilmoituksen tekemisen yhteydessä laadittavan selvityksen on sisällettävä arvio hankkeessa syntyvistä purkumateriaalien määrästä painoyksikköinä vähintään seuraavan jaottelun mukaisesti:

betoni	tiili	laatat ja keramiikka
asfaltti	bitumi ja kattohuopa	kipsi
puu, puupohjaiset tuotteet	metalli	lasi
muovi	eristeet	sähkö- ja elektroniikkalaitteet

Jos purkumateriaali sisältää useampia materiaaleja, on jaottelun perustuttava päämateriaalille. Selvitys voi lisäksi sisältää arvion uudelleenkäyttöön soveltuvista rakennusosista ja materiaaleista.

Vaarallisia aineita sisältävät materiaalit (ehdotus)

Rakentamis- tai purkamisluvan hakemisen tai purkamisilmoituksen tekemisen yhteydessä laadittavan selvityksen on sisällettävä erikseen arvio vaarallisia aineita sisältävien purkumateriaalien määrästä, jotka on tunnistettu asbesti- ja haitta-ainekartoituksen ja –tutkimusten tai muun tiedon perusteella.

Vaarallisia aineita sisältäviä materiaaleja ei sisällytetä tämän asetuksen 2 §:n mukaiseen jaotteluun.

Maa- ja kiviainekset (ehdotus)

Rakentamis- tai purkamisluvan hakemisen tai purkamisilmoituksen tekemisen yhteydessä laadittavan selvityksen on sisällettävä arvio rakennuspaikalta pois kuljetettavien maa- ja kiviaineksien määrästä tilavuusyksikkönä siten, että erikseen ilmoitetaan pilaantuneet ja pilaantumattomat maa- ja kiviainekset.

Selvityksen on sisällettävä arvio pilaantumattomien maa- ja kiviainesten tyypeistä seuraavan jaottelun mukaisesti:

louhe	karkea maa- ja kiviaines	hienorakeinen maa- ja kiviaines
humuspitoinen maa-aines	sekalainen maa- ja kiviaines, täyttömaa-aines	uusiomateriaali

Mikäli pilaantumattoman maa- tai kiviaineksen laatu ei ole tiedossa, ilmoitetaan pois kuljetettavan maa- ja kiviaineksen kokonaismäärä.

Purkumateriaaleihin ja rakennusjätteeseen liittyvät tietojärjestelmät

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmä RYTJ Syke

- Materiaaliseloste
- (Ilmastaselvitys)

Rakennus- ja purkujätetilastot

**Purkumateriaali- ja
rakennusjätetietojärjestelmä**
Syke

Jäte- ja tuotetietojärjestelmä JTT

Siirto-rekisteri
Syke

Purkukartoitus.fi
Motiva/Metatavu

Materiaalitori
Motiva/Solita

Muut
vaihdanta-
alustat

Kiitos!

Mikko Koskela

mikko.koskela@gov.fi

Lisätietoja:

- Vähähiilinen rakentaminen, YMverkkosivut
: <https://ym.fi/vahahiilinen-rakentaminen>
- [Lausuntopalvelu, rakentamislainmuutos](#)

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment